

Riktlinjer gällande serveringstillstånd, detaljhandel och servering av folköl och försäljning av tobak och liknande produkter

 Eda kommun	Styrdokument	
	Dokumenttyp	Riktlinjer
	Beslutad av	Myndighetsnämnden 2020-11-30, § 95
	Dokumentansvarig	Miljö och byggchef
	Reviderad av	–

Innehållsförteckning

Inledning.....	5
Riktlinjer serveringstillstånd.....	5
Kommunens mål med riktlinjer för serveringstillstånd.....	5
Informationsskyldighet, ansökan och tillsyn.....	6
Kommunernas informationsskyldighet.....	6
Rättsregel.....	6
Riktlinjer.....	6
Handläggningstider vid ansökan.....	6
Rättsregel.....	6
Riktlinjer.....	6
Kommunens tillsynsverksamhet.....	7
Rättsregel.....	7
Riktlinjer.....	7
Tillsynsavgifter.....	8
Rättsregel.....	8
Riktlinjer.....	8
Riktlinjer vid servering.....	8
Rättsregel.....	8
Riktlinjer.....	9
Ordning och nykterhet.....	10
Rättsregel.....	10
Riktlinjer.....	11
Uteserveringar.....	12
Rättsregel.....	12
Riktlinjer.....	13
Bestämmelser för tillstånd till enstaka tillfälle samt slutna sällskap.....	13
Rättsregel.....	13
Riktlinjer.....	14
Undantag från krav på serveringstillstånd.....	15
Rättsregel.....	15
Riktlinjer.....	16
Provsmakning, catering och kryddning av snaps.....	16
Provsmakning.....	16
Rättsregel.....	16
Riktlinjer.....	16
Cateringverksamhet.....	17
Rättsregel.....	17
Riktlinjer.....	17
Kryddning snaps.....	17
Rättsregel.....	17
Riktlinjer.....	17
Riktlinjer för detaljhandel och servering av folköl.....	17
Rättsregel.....	17
Riktlinjer.....	18
Tillsynsavgift.....	18
Riktlinjer vid försäljning av tobak.....	19
Inledning Tobakslagen – en skyddslagstiftning.....	19
Informationsskyldighet, ansökan och tillsyn.....	19
Kommunens informationsskyldighet.....	19
Rättsregler.....	19
Riktlinjer.....	19
Handläggningstider vid ansökan.....	19
Rättsregler.....	19

Riktlinjer.....	19
Kommunens tillsynsverksamhet.....	20
Rättsregler.....	20
Riktlinjer.....	20
Tillsynsplan.....	21
Tillsynsavgifter.....	21
Rättsregel.....	21
Riktlinjer.....	21
Remissyttranden.....	21
Rättsregler.....	21
Riktlinjer.....	21
Egenkontroll.....	22
Rättsregler.....	22
Riktlinjer.....	22
Försäljning av elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare.....	22
Rättsregler.....	22
Riktlinjer.....	22
Tillsynsavgift.....	22

Inledning

Enligt alkohollagen (2010:1622) ska kommunen tillhandahålla både information om vad som gäller enligt alkohollagen och anslutande föreskrifter samt riktlinjer för tillämpningen av lagstiftningen i kommunen. I detta dokument beskrivs vad som gäller enligt alkohollagstiftningen och lag om tobak och liknande produkter (2018:2088) samt hur kommunen tillämpar/tar hänsyn till den utifrån olika förhållanden som kan finnas på lokal nivå vid prövning av serveringstillstånd och tobakstillstånd samt vid tillsyn.

Syftet med riktlinjerna är:

- Göra det lättare att förutse om en planerad etablering kan beviljas tillstånd.
- Kommunen ska behandla ansökningar om tillstånd på ett likvärdigt sätt.
- Bidra till en rättssäker, snabb och effektiv tillståndsprövning.
- Bidra till en likvärdig, effektiv och samordnad tillsyn.

Riktlinjer serveringstillstånd

Kommunens mål med riktlinjer för serveringstillstånd

- Att minska överkonsumtion av alkohol. Särskilt fokus ska ligga på ungdomar och unga vuxna.
- Att bidra till en förbättrad folkhälsa.
- Att bidra till att endast seriösa entreprenörer erhåller tillstånd.
- Att tydliggöra sambandet mellan matservering och alkoholservering.
- Att se till att den som söker tillstånd ska få ett professionellt och tydligt bemötande.
- Att verka för fler alkoholfria ungdomsmiljöer och ungdomsarrangemang.
- Vid alla beslut som kan påverka ungdomar och barn, tex rörande serveringstillstånd och tobakstillstånd i närheten av skolor och andra barn/ungdomsmiljöer ska i första hand hänsyn tas till barnens och ungdomarnas bästa.

Alkohollagen är en skyddslagstiftning för att begränsa de skador alkohol kan orsaka. Utgångspunkten i svensk alkoholpolitik är att skyddet för människors hälsa bör gå före företagsekonomiska och näringspolitiska intressen.

Informationsskyldighet, ansökan och tillsyn

Kommunernas informationsskyldighet

Rättsregel

Enligt 8 kapitlet 9 § alkohollagen har kommunen en skyldighet att informera om vad som gäller enligt denna lag och anslutande föreskrifter. Därutöver ska kommunen, enligt samma bestämmelse, ha riktlinjer för tillämpning av föreskrifterna i kommunerna.

Riktlinjer

De som ansöker om serveringstillstånd ska genom att avlägga ett prov hos kommunen visa att han eller hon har de kunskaper om alkohollagstiftningen som krävs för att driva serveringsverksamheten. Om sökande är en juridisk person är det de fysiska personer som har ett betydande inflytande i rörelsen, PBI, och är aktiva i serveringsverksamheten som ska göra provet.

Kommunen använder kunskapsprov framtagna av Folkhälsomyndigheten. Sökanden har möjlighet att göra två omprov, därefter måste en ny ansökan göras. För godkänt resultat krävs att sökanden uppnår minst 75 procent rätta svar inom varje delområde som ingår i provet.

Utifrån behovet har kommunen som målsättning att årligen anordna utbildning i Ansvarsfull Alkoholservering för restaurangernas personal. Utbildningen syftar bl.a. till att göra personalen trygg i sin arbetsroll och att minska överservering.

Kommunen anser det vara av största vikt att restauranger med serveringstillstånd har en genomtänkt alkohol- och drogpolicy för en säker och trygg miljö för både personal och gäster. Policyn ska vara väl känd av alla berörda.

Handläggningstider vid ansökan

Rättsregel

Enligt 5 § alkoholförordningen (2010:1636) ska en kommun fatta beslut i ärenden om serveringstillstånd inom fyra månader från det att en fullständig ansökan har kommit in till kommunen. Om det är nödvändigt på grund av utredningen får handläggningstiden förlängas med högst fyra månader. Kommunen ska informera sökanden om skälen för att handläggningstiden förlängs innan den ursprungliga tidsfristen har gått ut. Ett beslut att förlänga handläggningstiden får inte överklagas.

Riktlinjer

Eda kommun strävar efter att hålla så korta handläggningstider som möjligt i ärenden som rör serveringstillstånd, då vi är medvetna om att en ny tillståndshavare vill starta verksamheten så fort som möjligt. Innan beslut fattas ska dock remisser skickas till olika myndigheter. Därefter ska ett tjänstemannaförslag presenteras i Myndighetsnämnden som tar beslutet.

Normal handläggningstid för stadigvarande tillstånd är ca 2 månader från det att en komplett ansökan har inkommit till myndigheten och för tillfälliga tillstånd till allmänheten är handläggningstiden beräknad till ca 3 veckor.

Normal handläggningstid för tillfälliga tillstånd till slutet sällskap är vid första ansökningstillfället ca 2 veckor.

Det som kan förlänga beslutsprocessen är om t.ex. sökanden inte klarar kunskapsprovet inom rimlig tid.

Handläggningstiden är också beroende av gällande delegationsordning. Normalt är handläggningstiden kortare om tjänsteman har delegation att fatta beslut i ärendet.

Kommunens tillsynsverksamhet

Rättsregel

Av 9 kap. 2 § alkohollagen framgår att kommunen och Polismyndigheten har tillsyn över efterlevnaden av de bestämmelser som gäller för servering av alkoholdrycker och alkoholdrycksliknande preparat. Kommunen och Polismyndigheten har också tillsyn över detaljhandeln med folköl.

Riktlinjer

Förebyggande tillsyn sker genom information och utbildning i Ansvarsfull Alkoholservering. Syftet med den förebyggande tillsynen är att informera och göra tillståndshavaren uppmärksam på de krav som alkohollagen ställer så att brister i verksamheten inte uppstår.

Den **inre tillsynen** sker genom kontakt med andra myndigheter t.ex. Skatteverket, Polismyndigheten och Kronofogdemyndigheten.

Eda kommuns **yttre tillsyn** sker efter en tillsynsplan där restaurangerna delas in i olika kategorier utifrån deras verksamhet. Antalet tillsynsbesök beror bland annat på verksamhetens art där t.ex. pubar får tätare besök än en renodlad matrestaurang. Varje serveringsställe ska ha minst 1 tillsynsbesök/år. Tillsynen kan vara planerad men även händelsestyrd. Vid uppmärksammade brister vad gäller ordning och nykterhet görs tillsyn oftare.

Tillsynen kan ske tillsammans med andra myndigheter som Skatteverket, Polismyndigheten, Miljö- och byggavdelningen, Tullverket eller Räddningstjänsten. Varje deltagande myndighet gör tillsyn utifrån sin egen lagstiftning. Kommunen och Polismyndigheten är tillsynsmyndigheter utifrån alkohollagen.

Tillsynen kan ske när som helst under den tid som restaurangen är öppen. Kommunen tittar främst på ordning och nykterhet, att servering inte sker till berusade eller minderåriga gäster, att alkohol dricks på de ytor som är insynade serveringsytor. Till serveringsytor räknas inte toaletter och trappor. Ibland sker en fördjupad kontroll av de alkoholdrycker som säljs så att det inte finns olagliga alkoholdrycker på restaurangen. Tillsynen omfattar även kontroll av att marknadsföringen av alkoholdrycker på serveringsstället och i dess omedelbara närhet sker på ett måttfullt sätt. Den ekonomiska skötsamheten granskas genom exempelvis kassa- och personalkontroll och utförs då ofta i samverkan med skatteverket.

Inre och yttre tillsyn kan leda till att en utredning inleds och att förnyade remisser skickas till de berörda myndigheterna. Det kan också leda till

förslag om sanktionsåtgärder. Om en utredning inleds ska kommunen avsluta ärendet med ett beslut. En genomförd tillsyn ska dokumenteras och avslutas. De uppgifter som har framkommit med anledning av tillsynen kommuniceras med tillståndshavaren.

Tillsynsavgifter

Rättsregel

Kommunen har enligt 8 kap. 10 § alkohollagen rätt att ta ut avgift för tillsyn av den som har serveringstillstånd och av den som bedriver anmälningspliktig detaljhandel med eller servering av folköl. Avgifterna beslutas av kommunfullmäktige och baseras på självkostnads- och likställighetsprincipen som regleras i kommunallagen.

Riktlinjer

Eda kommuns avgifter finns att läsa på kommunens hemsida www.eda.se. Eda kommuns årliga avgift för serveringstillstånd består dels av en fast avgift som är lika för alla och dels av en rörlig avgift som baseras på restaurangens alkoholomsättning. Avgiften följer Sveriges kommuner och regioners rekommendationer. Avgifterna, som följer index, beslutas av kommunfullmäktige.

I tillsynsavgiften ingår den tillsyn som görs av Miljö- och byggavdelningens personal vid verksamheten. Utöver detta tillkommer flera andra arbetsuppgifter som ingår i tillsynen. Detta är bland annat: information, rådgivning, utbildning i Ansvarsfull Alkoholservering, administration, arkivering och diarieföring, samverkan med myndigheter, kommuner och andra instanser, intern utbildning, löner, lokaler och kostnader knutna till verksamheten.

Riktlinjer vid servering

Remissyttranden gällande störningar, lämplighet och serveringstider

Rättsregel

Enligt 8 kapitlet 11 § alkohollagen får en ansökan om stadigvarande serveringstillstånd inte medges utan att Polismyndighetens yttrande har inhämtats. Detsamma gäller, om det inte rör sig om arrangemang av endast obetydlig omfattning, tillfälligt serveringstillstånd för servering till allmänheten.

Polismyndigheten ska i sitt yttrande redovisa samtliga omständigheter som ligger till grund för myndighetens bedömning i det enskilda fallet och särskilt yttra sig om sökandens allmänna lämplighet för att driva verksamheten.

Enligt 8 kap. 12 § alkohollagen får serveringstillstånd endast meddelas den som visar att han eller hon med hänsyn till sina personliga och ekonomiska förhållanden samt omständigheterna i övrigt är lämplig att utöva verksamheten samt att verksamheten kommer att drivas i enlighet med de krav som ställs upp i denna lag.

Sökanden ska genom att avlägga ett prov visa att han eller hon har de kunskaper om denna lag och anslutande föreskrifter som krävs för att utöva serveringsverksamheten i enlighet med lagstiftningen.

Enligt 8 kap. 15 § alkohollagen finns reglerat vad som gäller för kök och matutbud. Stadigvarande tillstånd för servering till allmänheten får medges endast om serveringsstället har ett eget kök i anslutning till serveringslokalen samt tillhandahåller lagad eller på annat sätt tillredd mat. Gästerna ska kunna erbjudas ett varierat utbud av maträtter. Efter klockan 23:00 får matutbudet begränsas till ett fåtal enklare rätter.

Enligt 8 kapitlet 16 § alkohollagen framgår att lokaler som används för servering till allmänheten eller för servering till slutna sällskap av den som har stadigvarande serveringstillstånd ska vara lämpliga från brandsäkerhetssynpunkt.

Tillstånd för servering av starköl, vin och annan jäst alkoholdryck i foajéer till teater eller konsertlokal under paus i föreställning eller konsert får meddelas utan krav på matsservering. Det ställs inte heller krav på matsservering vid provsmakning.

Enligt 8 kapitlet 17 § alkohollagen får kommunen vägra serveringstillstånd på grund av serveringsställets belägenhet eller av andra skäl som kan befaras medföra olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa.

Enligt 8 kap. 19 § alkohollagen beslutar kommunen under vilka tider alkoholdrycker och alkoholdrycksliknande preparat får serveras. Vid bestämmande av tiden för servering ska särskilt beaktas serveringsställets belägenhet eller andra skäl som kan antas medföra olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa. Om inte kommunen beslutar annat, får servering av spritdrycker, vin, starköl eller andra jästa alkoholdrycker eller av alkoholdrycksliknande preparat inte påbörjas tidigare än klockan 11:00 och inte pågå längre än till klockan 01:00. Serveringsstället ska vara utrymt senast 30 minuter efter serveringstidens utgång.

Riktlinjer

Bestämmelsen om serveringstider är en viktig del av den svenska alkoholpolitiken och social hänsyn ska därför gå före affärsmässiga eller konkurrensmässiga hänsyn. Att en konkurrerande restaurang redan har fått längre serveringstid behöver därför inte motivera bifall till en annan ansökan.

När kommunen prövar en restaurangs serveringstid ska människors hälsa och upprätthållandet av ordning, nykterhet och säkerhet prioriteras när kommunen prövar sena serveringstider. Normal serveringstid enligt alkohollagen är mellan kl 11:00 och kl 01:00. Restaurangernas öppethållande har betydelse dels för boende i serveringsställets närhet, eftersom det finns en påtaglig störningsrisk från restauranger med serveringstillstånd, dels för polisens arbete med att upprätthålla ordning och säkerhet. Frågan har både ett folkhälsoperspektiv och en rent alkoholpolitisk betydelse, eftersom ökad tillgång på alkoholdrycker, oftast leder till ökad

alkoholkonsumtion och därmed ökade skadeverkningar. Ökad alkoholkonsumtion leder ofta till ett ökat krogrelaterat våld.

Polismyndighetens och Miljö- och byggavdelningens yttrande om befarade ordningsstörningar, risk för störning av närboende med mera tillmäts stor betydelse och läggs till den individuella och samlade bedömningen som tillståndsmyndigheten har att göra. I den bedömningen ska även vägas in restaurangens inriktning. Den inriktning som tillståndshavaren väljer och den profil som skapas för verksamheten, är ofta av avgörande betydelse för ordningsförhållandena i och omkring restaurangen.

En individuell prövning enligt alkohollagen måste dock alltid göras, det vill säga det finns ingen generell rätt att få servera alkohol efter normaltiden. Detta innebär att Eda kommuns restauranger kan ha olika stängningstider beroende på olika förutsättningar.

Polismyndigheten är en obligatorisk remissinstans. Övriga remissinstanser som kommunen använder vid behov är: Skatteverket, Kronofogdemyndigheten, Räddningstjänsten och Miljö- och byggavdelningen. Även andra remissinstanser kan förekomma. Genom att skicka remisser till olika myndigheter kontrolleras den sökandes vandels och att den sökande inte är brottsligt belastad, att sökanden är ekonomiskt skötsam samt har gjort rätt för sig till det allmänna (skatter, moms och arbetsgivaravgifter).

Kommunen skall bedöma risken för eventuella alkoholpolitiska olägenheter. Polismyndighetens yttrande om ordningsläget i området för den tilltänkta etableringen samt den sökandes lämplighet och Miljö- och byggavdelningens bedömning av störningsrisken för närboende ska tillmätas stor vikt vid tillståndsprövningen.

Särskilt känsliga områden anses vara närheten av skolor, idrottsanläggningar eller ungdomsgårdar där ungdomar samlas, redan etablerade missbruks- eller brottsbelastade miljöer, bostadsområden där buller från serveringsstället kan ge upphov till störningar och som kan innebära risker för uppkomsten av olika alkoholrelaterade olägenheter.

Med lagad eller på annat sätt tillredd mat menas det att råvaror på något sätt ska ha förädlats. I betydelsen ett varierat utbud av maträtter menas att det ska finnas ett flertal såväl förrätter som huvudrätter och efterrätter att välja bland. Enbart sallader eller smörgåsar avses inte vara tillredd mat i lagens mening och tillgodoser heller inte kravet på varierat utbud av maträtter. En målsättning bör vara minst 3 förrätter, 5 huvudrätter och 3 efterrätter.

Efter klockan 23:00 får matutbudet begränsas till ett fåtal enklare rätter.

Ordning och nykterhet

Rättsregel

Allmänna bestämmelser om försäljning finns i 3 kapitlet i alkohollagen, och bestämmelser om servering av alkoholdrycker finns i 8 kapitlet.

I lagens 1 kapitel 11 § andra stycket står det att försäljning kallas servering om drycken ska förtäras på stället. Bestämmelserna i 3 kapitlet om försäljning är därför tillämpliga även vid servering.

3 kapitlet 5 § och 8 kapitlet 20 § alkohollagen handlar båda om att se till att hålla ordning där man säljer och serverar alkoholdrycker.

Enligt 3 kapitlet 5 § alkohollagen ska skador i möjligaste mån förhindras vid försäljning, och den som säljer alkoholdrycker ska se till att det råder ordning och nykterhet på försäljningsstället.

Enligt 8 kapitlet 20 § alkohollagen ska personal vid servering se till att måttfullhet iakttas och att störningar på grund av oordning och onykterhet undviks.

I 8 kap. 21 § alkohollagen står att priset för en alkoholdryck eller ett alkoholdrycksliknande preparat vid servering inte får sättas lägre än inköpspriset för drycken eller preparatet jämte skäligt påslag. Prissättningen får inte ske på ett sådant sätt att försäljning av drycker eller alkoholdrycksliknande preparat med högre alkoholhalt främjas. Gästerna får inte uppmanas eller förmås att köpa alkoholdrycker eller alkoholdrycksliknande preparat. Lag (2019:345)

Enligt 8 kap. 22 § alkohollagen ska det vid servering av alkoholdrycker finnas lättdrycker att tillgå i tillfredsställande urval och omfattning.

I 8 kap. 23 § alkohollagen kan man läsa att man inte får medföra spritdrycker, vin, starköl eller andra jästa alkoholdrycker eller alkoholdrycksliknande preparat som har serverats i lokalen från ett serveringsställe med serveringstillstånd. Detta gäller inte hotellrum med minibar. Lag (2019:345).

8 kap. 24 § alkohollagen informerar om att på ett serveringsställe där serveringstillstånd gäller får inte någon inta eller tillåtas inta andra alkoholdrycker eller alkoholdrycksliknande preparat än sådana som har serverats i enlighet med tillståndet. Detta gäller dock inte på hotellrum.

Inte heller får någon inta eller tillåtas inta alkoholdrycker eller alkoholdrycksliknande preparat på ett serveringsställe där alkoholdrycker eller alkoholdrycksliknande preparat inte får serveras eller i en lokal som yrkesmässigt upplåts för anordnande av sammankomster i slutna sällskap vid vilka mat eller dryck tillhandahålls av innehavaren eller genom dennes försorg och där servering av alkoholdrycker eller alkoholdrycksliknande preparat inte är tillåten.

Alkoholdrycker eller alkoholdrycksliknande preparat som inte får serveras i en lokal som avses i denna paragraf får inte heller förvaras i lokalen eller tillhörande utrymmen.

Riktlinjer

Eda kommun utgår från att samtliga restauranger med serveringstillstånd arbetar utifrån en **Ansvarsfull Alkoholservering**. Detta innebär att det bör finnas en internpolicy för personalen på serveringsstället. Eftersom det ligger i samtliga restaurangers intresse att minska berusningsgraden och därmed komma bort från överserveringar bör det i policyn framgå om restaurangen har någon gräns när personalen ska avbryta serveringen.

Verksamheten är skyldig att tillhandahålla lättdrycker vid servering av alkoholdrycker. Lättdryck är en dryck som är alkoholfri eller har en

alkoholhalt om högst 2,25 volymprocent. Syftet med bestämmelsen är att garantera att en gäst som önskar alkoholfritt alternativ i stället för en alkoholdryck också ska kunna få detta. Vid servering av spritdrycker, vin och starköl och cider bör minst ett alternativ till vardera rött, vitt vin och cider finnas. Dessutom bör lättöl och bordsvatten finnas som alternativ.

Eda kommun anser inte att det är förenligt med kravet på måttfullhet att servera större mängder alkohol på en gång till en person eller en mindre grupp människor, då denna typ av servering är svår att överskåda konsekvenserna av.

Som exempel kan nämnas servering av helflaskor spritdryck (helrör), s.k. ölhinkar, öltunnor, shotsbrickor, användande av drinkvagnar eller liknande.

Servering skall skötas av serveringspersonal och får inte överlåtas till gäster för självservering.

Tillfälliga prissänkningar på alkoholdrycker så kallade Happy Hour får inte ske på ett sådant sätt att försäljning av drycker med högre alkoholhalt främjas. Om en tillfällig prissänkning görs på spritdrycker så ska samtliga drycker, d.v.s. även alkoholfria sådana, sänkas i motsvarande grad. Priset på restaurangens matutbud ska alltid sänkas i motsvarande grad som sker på alkoholdrycker.

Happy hour bör inte pågå längre än två timmar.

Mängdrabatter på alkohol är inte tillåtet, vilket innebär t ex att en stor stark ska kosta lika mycket oberoende om gästen köper en eller flera. Priset på spritdrycker bör anges per centiliter. Centiliterpriset ska vara detsamma oavsett mängd för samma varugrupp.

Uteserveringar

Rättsregel

Enligt 8 kapitlet 14 § första stycket alkohollagen ska ett serveringstillstånd avse ett visst avgränsat utrymme, exempelvis en uteservering som finns i anslutning till serveringsstället.

I 8 kap. 17 § alkohollagen kan man läsa att om alkoholservice på grund av serveringsställets belägenhet eller av andra skäl kan befaras medföra olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa, får serveringstillstånd vägras även om övriga krav som uppställs i lagen är uppfyllda.

Enligt 8 kap. 19 § alkohollagen beslutar kommunen under vilka tider alkoholdrycker och alkoholdrycksliknande preparat får serveras. Vid bestämmande av tiden för servering ska särskilt beaktas vad som sägs i 17 §.

Om inte kommunen beslutar annat, får servering av spritdrycker, vin, starköl eller andra jästa alkoholdrycker eller av alkoholdrycksliknande preparat inte påbörjas tidigare än klockan 11:00 och inte pågå längre än till klockan 01:00.

Serveringsstället ska vara utrymt senast 30 minuter efter serveringstidens utgång.

Riktlinjer

Uteserveringens belägenhet skall vara sådan att den kan överblickas bland annat för att serveringspersonalen skall kunna kontrollera vilka gäster som får tillgång till alkoholdrycker samt kunna upptäcka om olägenheter uppstår.

Enligt alkohollagen gäller samma regler för alkoholservice utomhus som för bedrivande av alkoholservice i övrigt. Detta innebär bland annat att lagad eller på annat sätt tillredd mat måste kunna tillhandahållas där.

Därutöver krävs tillstånd för användande av offentlig plats enligt ordningslagen eller dispositionsrätt av privat mark.

- Serveringspersonal ska ha kontinuerlig överblick på uteserveringen då alkoholhaltiga drycker serveras där.
- Serveringsytan utgörs av sittplatser vid bord, på en klart avgränsad yta i anslutning till restaurangen.
- Vid musikunderhållning skall ljudnivån på musiken hållas på sådan nivå att närboende inte utsätts för bullernivåer högre än gällande riktvärden.
- Kommunen kan vid tillståndsgivningen besluta om kortare serveringstider på en uteservice än inomhus. Vid ett beslut om serveringstillstånd kan kommunen även villkora tiderna för när uteserveringen ska vara utrymd. Anledningen är att verksamheten inte får störa omgivningen, till exempel dem som bor i närheten av restaurangen. Kl 23:00 anses som normal sluttid. Tidigare stängningstid skall övervägas när det finns risk för störande av närboende och/eller ordnings- eller säkerhetsproblem kan förväntas uppstå.

Bestämmelser för tillstånd till enstaka tillfälle samt slutna sällskap

Rättsregel

Enligt 8 kap. 2 § alkohollagen kan serveringstillstånd meddelas för servering till allmänheten eller i förening, företag eller annat slutet sällskap. Tillståndet kan avse servering året runt eller årligen under en viss tidsperiod (stadigvarande serveringstillstånd). Det kan även avse en enstaka tidsperiod eller ett enstaka tillfälle (tillfälligt serveringstillstånd).

Stadigvarande tillstånd gäller tillsvidare. Kommunen får dock om det finns särskilda skäl begränsa tillståndets giltighet till viss tid.

Serveringstillstånd kan gälla spritdrycker, vin, starköl och andra jästa alkoholdrycker och alkoholdrycksliknande preparat eller en eller flera av dessa drycker eller preparat.

Tillstånd att anordna provsmakning av alkoholdrycker eller alkoholdrycksliknande preparat enligt 6 och 7 §§ kan meddelas stadigvarande eller för enstaka tidsperiod. Lag (2019:345).

I 8 kap. 13 § alkohollagen står att den som har tillstånd för servering till allmänheten eller stadigvarande tillstånd för servering i slutet sällskap, får köpa de spritdrycker, vin, starköl och andra jästa alkoholdrycker som

behövs för rörelsen endast av partihandlare eller av detaljhandelsbolaget. Den som har tillstånd för servering i slutet sällskap vid ett enstaka tillfälle eller under en enstaka tidsperiod, får köpa motsvarande drycker endast hos detaljhandelsbolaget.

I 8 kap. 15 § alkohollagen kan man läsa att tillfälligt tillstånd för servering till allmänheten får meddelas om serveringsstället tillhandahåller tillredd mat. Detsamma gäller tillstånd för servering i slutet sällskap.

Tillstånd för servering av starköl, vin och annan jäst alkoholdryck i foajéer till teater eller konsertlokal under paus i föreställning eller konsert får meddelas utan krav på matservering. Det ställs inte heller krav på matservering vid provsmakning enligt 6 eller 7 §. Lag (2012:205).

Riktlinjer

Tillfälliga tillstånd till allmänheten förekommer oftast i samband med någon form av arrangemang, musikalt eller kulturellt.

I den nationella handlingsplanen framgår det att samhället måste skapa flera alkoholfria miljöer. Detta kan tolkas så att stor restriktivitet skall råda då tillfälliga serveringstillstånd söks på sådana platser där det inte tidigare har funnits alkoholservering eller där sådan servering kan utgöra ett onaturligt inslag i miljön.

Ett krav vid beslut om tillstånd är att personer som ska vara ansvariga för serveringen ska vara kunniga och lämpliga för uppgiften. Sökande ska även vid ansökan om tillfälligt tillstånd till allmänheten avlägga ett kunskapsprov med godkänt resultat. Tillståndshavaren eller serveringsansvarig ska vara på plats under hela serveringstiden.

En förutsättning för tillstånd är att kraven från övriga myndigheter är uppfyllda och att rätten att disponera marken kan styrkas.

I de fall då Miljö- och byggavdelningen beviljar ett **tillfälligt serveringstillstånd till allmänheten** skall följande riktlinjer gälla:

- Då det gäller idrotts- eller liknande anläggningar bör tillstånd avseende alkoholservering till allmänheten inte medges i samband med bedrivande av idrott. Om alkoholservering skall komma ifråga, avses en restauranglokal i avgränsad del av idrottsanläggningen. Alkoholservering medges inte till idrottspublik på läktaren.
- Stor återhållsamhet skall gälla vid ansökningar om serveringstillstånd i samband med idrottsevenemang eller arrangemang som riktar sig främst till ungdomar.
- Tillredd mat under restaurangliknande former skall tillhandahållas, i detta fall minst tre olika maträtter.
- Servering skall bedrivas på en avgränsad serveringsyta där bordsplatser finns som på en vanlig restaurang. Runt serveringsytan skall finnas acceptabla avgränsningar.
- Servering av spritdrycker (starksprit) medges endast i undantagsfall.
- Normaltiden för servering är till klockan 01:00.

- Betyggande tillsyn av serveringen måste garanteras. I denna ingår att servering och konsumtion av alkohol enbart sker inom avgränsad serveringsyta.
- Återkommande tillfälliga arrangemang ska eventuellt söka stadigvarande tillstånd eller s.k. säsongsrättighet.
- Tillfälligt tillstånd ska inte medges i avvaktan på stadigvarande tillstånd.

När det gäller tillfälligt serveringstillstånd till slutet sällskap skall följande riktlinjer gälla:

- Tillredd mat ska alltid tillhandahållas.
- Det slutna sällskapet ska utgöra en begränsad krets som har något gemensamt intresse man samlas kring, utöver den aktuella tillställningen som tillståndet söks för.
- Innan tillställningen ska arrangören veta vilka personer som kommer, t ex genom mottagande av anmälningar.
- Serveringslokalen får inte vara öppen för insläpp av nya gäster under pågående tillställning.
- Annonsering i massmedia eller liknande är inte tillåten.
- Serveringstider skall prövas utifrån samma kriterier som gäller för tillstånd för servering till allmänheten.

Ansökan och andra dokument skall ha inkommit till myndigheten minst två veckor innan tillställningen/arrangemanget ska äga rum.

Undantag från krav på serveringstillstånd

Rättsregel

Av 8 kap. 1 a § alkohollagen framgår att serveringstillstånd inte krävs om serveringen

1. avser ett enstaka tillfälle för i förväg bestämda personer,
2. sker utan vinstintresse och utan annan kostnad för deltagarna än kostnaden för inköp av dryckerna, och
3. äger rum i lokaler där det inte bedrivs yrkesmässig försäljning av alkohol eller lättdrycker. Lag (2012:205).

1 b § Serveringstillstånd krävs inte för servering till en boende och besökare till denne på sådana särskilda boenden

1. som avses i 5 kap. 5 § andra och tredje styckena och 7 § tredje stycket socialtjänstlagen (2001:453) och 9 § 9 lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, och

2. vid vilka måltidsservice tillhandahålls.

Den som bedriver alkoholserving enligt första stycket 1 b § ska utöva särskild kontroll (egenkontroll) över serveringen. För egenkontrollen ska det finnas ett för verksamheten lämpligt program.

Riktlinjer

Observera att samtliga punkter i paragrafen ska vara uppfyllda för att få servera utan serveringstillstånd.

Avsikten med regleringen är att göra undantag från kravet på serveringstillstånd vid enstaka helt privata arrangemang där serveringen bedrivs till självkostnadspris, dvs att deltagarna inte betalar mer för dryckerna än inköpspriset. Något kommersiellt intresse av alkoholservingen får inte finnas om man ska kunna tillämpa undantaget.

Provsmakning, catering och kryddning av snaps

Provsmakning

Rättsregel

I 8 kapitlet 6 § alkohollagen framgår att provsmakning av spritdrycker, vin, starköl eller andra jästa alkoholdrycker kan anordnas vid arrangemang riktade till allmänheten under förutsättning att arrangören har ett stadigvarande serveringstillstånd som omfattar de drycker samt den lokal där provsmakningen ska ske.

De partihandlare som deltar enskilt eller gemensamt ansöker om och erhåller ett tillfälligt tillstånd för provsmakning av de drycker som avses erbjudas.

Enligt 8 kapitlet 7 § alkohollagen har den som tillverkar alkoholdrycker från råvaror som produceras på den egna gården och som har ett stadigvarande serveringstillstånd rätt att, efter anmälan till kommunen, vid tillverkningsstället erbjuda provsmakning av de egenproducerade dryckerna. Om sådant tillstånd saknas, får tillverkaren erbjuda provsmakning av egentillverkade alkoholdrycker vid tillverkningsstället efter särskilt tillstånd för provsmakning.

Riktlinjer

En restauratör med serveringstillstånd ska kunna anordna provsmakning av alkoholdrycker inom ramen för sitt serveringstillstånd. Innan arrangemanget ska en anmälan göras till kommunen. I anmälan ska anges tid och plats för provsmakningen, vilka utställare som ska finnas på plats, vilka drycker som ska erbjudas provsmakning av, hur biljettförsäljning ska gå till samt hur ordning och nykterhet ska säkerställas.

Det är också möjligt för partihandlare/utställare att erhålla ett tillfälligt tillstånd för provsmakning, antingen enskilt eller gemensamt. Detta tillstånd gäller enbart provsmakning av den eller de drycker tillståndet omfattar. Vid provsmakning av en dryck ges en mycket liten mängd, en matsked eller mindre.

Om det tillfälliga tillståndet missköts kan man inte räkna med att få ett nytt tillstånd vid ett eventuellt nytt ansökningstillfälle. Tillstånd ska endast ges i samband med mässor, antingen renodlade vin-, öl- eller spritdrycksmässor eller om dryckerna är en del av andra produkter som mässan omfattar, ex vis köksmässor.

De producenter som driver restaurangverksamhet med serveringstillstånd där de serverar de egenproducerade vinerna eller andra egenproducerade alkoholdrycker är det tillåtet att inom ramen för detta också erbjuda provsmakning av de egna produkterna.

Den producent som inte har serveringstillstånd ska kunna erhålla ett särskilt tillstånd för att kunna erbjuda provsmakning. Något krav på matservering krävs inte. Däremot ska sökanden uppfylla krav på lämplighet och laglydnad som vid ansökan om serveringstillstånd.

Cateringverksamhet

Rättsregel

I 8 kapitlet 4 § alkohollagen kan den som bedriver cateringverksamhet för slutna sällskap meddelas stadigvarande serveringstillstånd under förutsättning att den lokal där serveringen äger rum för varje tillfälle anmäls till och godkänns av kommunen. Den som bedriver cateringverksamhet ska ha ett eget kök för tillredning av mat för att få stadigvarande serveringstillstånd.

Riktlinjer

Förutsättningar för ett sådant tillstånd är att det finns ett väl utrustat kök för tillredning av mat. På menyn ska finnas ett varierat utbud av för-, huvud- och efterrätter. Tillståndet gäller i den kommun där ansökan gjorts och beviljats. Om verksamhet ska ske i annan kommun måste en ansökan göras i den aktuella kommunen.

För varje tillfälle som tillståndshavaren skall servera mat och alkoholdrycker ska en anmälan göras till kommunen. Kommunen ska därefter godkänna lokalen om det inte är en privat bostad.

Kryddning snaps

Rättsregel

Enligt 8 kapitlet 3 § alkohollagen får den som har ett stadigvarande tillstånd att servera spritdrycker, efter anmälan till kommunen, rätt att krydda spritdryck för servering som snaps i den egna serveringsrörelsen.

Riktlinjer

Kryddning av snaps avser spritdryck som motsvarar det traditionella svenska okryddade brännvinet och verksamheten ska vara i liten skala. Avsikten med denna möjlighet är för servering i den egna verksamheten. Kryddning ska ske i originalbutelj. Av den anmälan som ska göras till kommunen ska framgå vilka kryddor som används, vilken spritdryck som avses och mängd som ska kryddas.

Riktlinjer för detaljhandel och servering av folköl

Rättsregel

I alkohollagens 5 kap 5 § framgår att detaljhandel med folköl är, med de inskränkningar som föreskrivs i denna lag, tillåten under villkor att

verksamheten bedrivs i sådana lokaler eller andra utrymmen i byggnader eller transportmedel

1. som ingår i anläggningar som är registrerade enligt livsmedelslagen som livsmedelsanläggning, och
2. som är avsedda för stadigvarande försäljning av livsmedel och där det också säljs mat.

Utan hinder av vad som föreskrivs i första stycket får detaljhandel med folköl bedrivnas av detaljhandelsbolaget samt av tillverkare av sådan öl.

Den som bedriver detaljhandel med folköl ska anmäla verksamheten till den kommun där försäljningen sker. Försäljning får inte påbörjas förrän anmälan har gjorts.

Den som bedriver detaljhandel med folköl ska utöva särskild kontroll (egenkontroll) över försäljningen och svara för att personalen har erforderliga kunskaper om vad som gäller för försäljningen. För egenkontrollen ska det finnas ett särskilt program.

Riktlinjer

Detaljhandel och servering av öl klass II är inte tillståndspliktigt enligt alkohollagen. Lokalen skall dock vara registrerad av Miljö- och byggavdelningen som livsmedelsanläggning och försäljningen ska även anmälas till Miljö- och byggavdelningen. Den som bedriver verksamheten skall utöva särskild kontroll över försäljningen/serveringen, egenkontroll. Ett egenkontrollprogram skall upprättat och inlämnas till kommunen tillsammans med anmälan.

Kommunen och polisen är tillsynsmyndigheter. Tillsynen innebär bl.a. kontroll av följande:

- Att försäljningen inte sker till personer under 18 år.
- Att försäljning inte sker till berusade personer.
- Att försäljning inte sker om det finns misstanke om att ölen överlämnas till annan person som ej fyllt 18 år eller redan är berusad.
- Att mat säljs eller serveras i lokalen. Med detta menas att bl.a. prissättningen ska vara marknadsmässig. Det räcker inte med någon enstaka matvara utan skall vara ett brett matvarusortiment i tillräcklig kvantitet och erbjuda chark, mejeriprodukter, konserver, djupfryst, bröd o.s.v. även pizzor, piroger och portioner av hämtmat. Kioskvarusortiment som bl.a. konfektyrer och snacks räknas inte som matvaror.
- Att skyltar finns uppsatta som tydligt anger åldersgräns.
- Att egenkontrollprogram finns upprättat och inlämnat till kommunen.

Tillsynsavgift

Se punkt 4.4.

Riktlinjer vid försäljning av tobak

Inledning Tobakslagen – en skyddslagstiftning

Ett av riksdagens mål för folkhälsan med den nya tobakslagen (2018:2088) lag om tobak och liknande produkter (LTLP) är ett minskat tobaksbruk. Syftet är att begränsa de hälsorisker och olägenheter som är förbundna med bruk av tobak. Detta innebär att man vill se en minskad användning av tobak hos befolkningen och att ungdomar inte ska lockas att börja använda tobak. Dessutom vill man minska den illegala försäljningen.

Försäljning av tobaksprodukter kräver tillstånd. Det ställs höga krav på ålderskontroll, att produkter är rätt märkta och att marknadsföringen är måttfull. För att få ett tillstånd krävs att man är lämplig vilket innebär att kravet på lämplighet inte bara gäller vid ansökningstillfället utan hela tiden som tillståndet används.

Informationsskyldighet, ansökan och tillsyn

Kommunens informationsskyldighet

Rättsregler

Enligt 5 kap 11 § LTLP har kommunen skyldighet att informera om vad som gäller enligt denna lag och anslutande författningar.

Riktlinjer

Lag om tobak och liknande produkter finns för att begränsa de hälsorisker och olägenheter som är förbundna med bruk av tobak och liknande produkter samt exponering för rök från tobak och utsläpp från liknande produkter.

Handläggningstider vid ansökan

Rättsregler

Enligt 5 kap 1 § LTLP får endast den som har tillstånd bedriva detaljhandel eller partihandel med tobaksvaror. Ett tillstånd kan gälla för viss tid eller tills vidare.

Riktlinjer

Handläggningstiden beräknas från den dag en skriftlig ansökan om tobaksförsäljningstillstånd är komplett och fastställd ansökningsavgift är betald. Det är den sökandes ansvar att se till att nödvändiga handlingar för beredandet av ärendet lämnas in till kommunen. Beslut om tobaksförsäljningstillstånd fattas av Myndighetsnämnden. Beslut om tillfälligt tobaksförsäljningstillstånd fattas av handläggande tjänsteman på Miljö- och byggavdelningen enligt delegation. Tillfälliga försäljningstillstånd i väntan på beslut av Myndighetsnämnden vid ansökan om stadigvarande försäljningstillstånd kan inte beviljas.

Ansökningsavgiften återbetalas inte vid avslag eller återtagen ansökan.

Normal handläggningstid för tillstånd är ca 2 månader från det att en komplett ansökan har inkommit till myndigheten och för tillfälliga tillstånd är handläggningstiden beräknad till ca 3 veckor.

Kommunens tillsynsverksamhet

Rättsregler

Enligt 7 kap. 3 § LTLP utövar kommunen tillsyn över att denna lag och anslutande föreskrifter följs när det gäller

1. hälsovarningar, produktpresentation och identitets- och säkerhetsmärkning enligt 3 kap. 1, 3, 4 och 7 §§ på försäljningsställen,
2. tillhandahållande av elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare enligt 2 kap. 7-9 §§ och 3 kap. 2, 5 och 6 §§ på försäljningsställen,
3. marknadsföring enligt 4 kap. 1, 2 och 5-7 §§ när det gäller marknadsföringsåtgärder på eller i anslutning till försäljningsställen, och
4. rökfria miljöer som avses i 6 kap. 2 § och som inte är upplåtna enbart för personal samt lokaler som avses i 6 kap. 3 §.

Riktlinjer

Kommunen har tillsammans med polisen tillsynsansvaret över försäljningen av tobaksprodukter. Tillsynen skall huvudsakligen inrikta sig på information, rådgivning samt att tobakslagens regler efterlevs.

Tillsynen innebär bl.a. kontroll av följande:

- Att försäljning inte sker till personer som är under 18 år.
- Försäljning inte sker till någon som man misstänker överlämna tobaken till annan person som ej fyllt 18 år.
- Tydlig skyltning finns om åldersgräns.
- Tobaksvaror inte säljs i form av lösa cigaretter eller i förpackning om färre än 19 cigaretter.
- Bestämmelserna om varningstexter och marknadsföring följs.

Förebyggande tillsyn är kommunens arbete med informationsinsatser till verksamheterna. Målet är att sprida kunskap om hur Lag om tobak och liknande produkter ska omsättas i praktiskt arbete.

Inre tillsyn innebär att kommunen arbetar med att granska om den som har försäljningstillstånd fortfarande uppfyller lagens krav på personlig och ekonomisk lämplighet. Detta arbete sker ofta i samarbete med polismyndigheten och skatteverket.

Yttre tillsyn är den granskning som sker då kommunen besöker försäljningsstället under pågående verksamhet för att kontrollera att verksamheten bedrivs i enlighet med lagen. Tillsynen kan också ske genom så kallad samordnad tillsyn när kommunen tillsammans med olika berörda myndigheter som polismyndigheten och skatteverket gör gemensam tillsyn på försäljningsstället.

Inre och yttre tillsyn kan leda till att en utredning kring försäljningstillståndet inleds och att nya remisser skickas till berörda myndigheter. Det kan också leda till förslag om sanktionsåtgärder.

En genomförd tillsyn ska dokumenteras. Om tillsynen leder till utredning ska kommunen avsluta ärendet med ett beslut. De uppgifter som kommit fram ska kommuniceras med tillståndshavaren enligt förvaltningslagen.

Tillsynsplan

Kommunstyrelsen fastställer en plan för tillsynen där det framgår i vilken omfattning kommunen ska genomföra yttre tillsyn och i vilken omfattning samordnad tillsyn bör ske.

Tillsynsavgifter

Rättsregel

Kommunen har enligt 8 kap 1 § och 2 § LTLP rätt att ta ut avgifter för tillståndsprövning och tillsyn av den som beviljats tillstånd sälja tobaksvaror.

Avgifterna fastställs av Kommunfullmäktige och baseras på självkostnads- och likställighetsprincipen enligt kommunallagen.

Riktlinjer

Eda kommuns riktlinjer och tillsynsavgifter kan tas del av på kommunens hemsida www.eda.se. Avgift betalas i samband med nyansökan om försäljningstillstånd. Alla tillståndshavare debiteras därefter en årlig tillsynsavgift som utgår med en grundavgift plus en rörlig avgift som baseras på vilken avgiftsklass försäljningsstället klassificerats i.

Remissyttranden

Rättsregler

Enligt 5 kap 4 § LTLP kan kommunen hämta in polisens yttrande vid en prövning av ett stadigvarande försäljningstillstånd av tobaksvaror. En sökandes personliga lämplighet prövas i vid mening. När en juridisk person ansöker om försäljningstillstånd bör lämplighetsprövning avse såväl den juridiska personen som den eller de fysiska personer som har ett betydande inflytande i rörelsen.

När ansökan avser partihandel ska både Polismyndigheten och Tullverket yttra sig om lämpligheten (5 kap 4 § LTLP).

Riktlinjer

Vid en ansökan om stadigvarande tillstånd gällande försäljning av tobaksvaror inhämtas information från Polismyndigheten, Skatteverket och Kronofogdemyndigheten. En samlad bedömning görs i varje enskilt fall.

Polismyndighetens yttrande redovisar om den sökande finns med i belastningsregistret. I förarbetena nämns några typer av brottslighet som är särskilt allvarliga:

- brott som har anknytning till rörelsen
- ekonomisk brottslighet

- tobaksrelaterad brottslighet

Tullverket får i varje enskilt fall bedöma vilka uppgifter som ska lämnas ut.

Skatteverkets yttrande redovisar om sökanden, företaget eller de personer som har betydande inflytande i verksamheten har fullgjort sina skyldigheter mot det allmänna. Om företaget har registrerats i skattebasen för F-skatt, moms och som arbetsgivare. Om företaget och företrädarna redovisat och betalat skatter och avgifter i tid och om förskrivna deklARATIONER är inlämnade.

Kronofogdemyndigheten yttrande redovisar om sökanden, företaget eller personer med betydande inflytande i verksamheten förekommer med skulder eller krav i Kronofogdens register.

Egenkontroll

Rättsregler

Enligt 5 kap 6 § och 7 § LTLP den som bedriver tillståndspliktig försäljning av tobaksvaror eller gränsöverskridande distansförsäljning ska utöva särskild kontroll (egenkontroll) över försäljningen och ansvara för att det finns ett för verksamheten lämpligt egenkontrollprogram.

Riktlinjer

Till ansökan om tillstånd ska egenkontrollprogrammet och de övriga uppgifter som behövs för kommunens prövning och tillsyn bifogas. Ändrade uppgifter ska snarast anmälas till kommunen.

Försäljning av elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare

Rättsregler

Bestämmelserna i 5 kap 15 § LTLP reglerar försäljningen av elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare. Försäljning får ske först efter att en anmälan har gjorts till den kommun där försäljningsstället ligger.

Riktlinjer

Den som bedriver försäljningen ska utöva egenkontroll över försäljningen och hanteringen i övrigt av elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare och se till att det finns ett för verksamheten lämpligt egenkontrollprogram. Ändrade uppgifter ska snarast anmälas till kommunen.

Tillsynsavgift

Se punkt 9.4.